

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhöz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 20.

Ausztria adófizetői nem leszünk.

Másfél esztendőn keresztül annyiszor ígérgette a két kormány a kiegyezési javaslatok betérjesztését, hogy el sem hitük már, hogy csakugyan napvilágot látnak valaha a régóta rejtegetett javaslatok. De hát a félelem nagy erőt ad az embernek. Tíz nap múlva letelik a külön törvény által meghosszabbított terminus; tovább már nem lehet halasztani a dolgot, mert két kormány bukása lett volna a halogatás ára és zátonyra került volna a kiegyezés sülyedő hajója.

Ma végre megtörtént a hihetetlen dolog: benyújtotta a két kormány a kiegyezési javaslatokat. Egyszerre 18 törvényjavaslat került a tisztelt Ház asztalára. El van látva dologgal bőven legalább ujesztendőig, — csak akkorára rendbe jöjjenek vele.

De még ez nem is az egész, hátra van még az egésznek a koronája, — a kvóta-javaslat. Hogy ehhez mikor lesz szerencséje a tisztelt Háznak és milyen formában? ma még Bánffy sem tudná megmondani. Igaz, hogy e nélkül nem lehet megítélni a benyújtott javaslatok értékét; az is igaz, hogy mind a két kormány erősen kötötte magát a junktimhoz, hogy t. i. a kvótára és a kiegyezés többi részleteire vonatkozó javaslatokat együttesen terjesztik elő, — de hát a lehetetlenre nincs kötelezve senki sem. Május elseje itt van mindjárt, de a kvóta bizottságok még meg sem próbálták az egyezkedést.

A ma betérjesztett 18 javaslat közül különösen kiválik a fogyasztási adók biztosításáról szóló javaslat. Ennek az indokolását is úgy szerkesztették meg, hogy nagy feltűnést keltsen és előkészítse a hangulatot a kvóta emelésére.

Még a Badeni kormányval folytatott alkudozások idejében nagy hanggal kürtölték a magyar hivatalos lapok, hogy mily nagy eredményt ért el a magyar kormány a kiegyezési alkudozásoknál a fogyasztási adók biztosítása körül. Megszüntetik végre azt a botrányos igazságtalanságot, hogy a fogyasztási adót az az állam kapja, amelynek területén — nem fogyasztanak. Például a Magyarországon elfogyasztott pilseni vagy schwecháli sörért nem a magyar kincstár kapta az érte befizetett adót, hanem az osztrák. A pénzügyminiszter indokolása kimutatja, hogy ezen valóságos gyarmatpolitika mellett csak átlagos számítás után

évente másfél milliót veszítettünk igazságtalanul.

És ennek dacára a kormány nem a pénzügyi eredményre fekteti a súlyt, hanem hogy megszüntesse azt a viasz állapotot, hogy *egyik állam a másiknak adófizetője* legyen. Hogy az »egyik« állam mi voltunk, felesleges kijelenteni.

De hogy ez a hivatalos beismerés mily lesújtó ítélet a 30 esztendő liberális gazdálkodásra, avval nem törődik a Bánffy-kormány. Ő csak azt akarja e szomorú tény konstatálásával feltüntetni, hogy eleget nyerünk a fogyasztási adókon (főképp ha kevesebb lesz a fogyasztás, mint a mostani inséges esztendőben is volt), — fizethetünk érte búsán a kvóta emelésre.

Hogy a fogyasztási adókhoz jogunk van, sőt jogunk lenne 30 esztendőről visszakövetelni a tőlünk igazságtalanul elvett részletet, — a kvóta emelést pedig két magyar bizottság igazságtalannak találta, — az nem számít előttük.

Nem leszünk tovább Ausztria gyarmatja! Vakulj magyar!

De előbb még várjuk be türelmesen, mit szól hozzá Ausztria?

A nép védelme.

A múlt hónapban *Perjéssy* kir. ügyész igen erélyes vizsgálat tárgyává tette a *margittai járásban* előforduló *uzsora* ügyeket. Örömmel vettünk tudomást az ügyész úr buzgalmáról, mert nincs elismerésre méltóbb, hazafiasabb dolog, mint ha valaki a nép véréből élő parazitákat pusztítja, ha a hiányos *uzsora-törvényeket* jóakaró lelkiismeretességével egészíti ki.

A csendőrség öntudatos nyomozásai után immár megtermett a maga jó gyümölcse a *Perjéssy* éberségének.

A margittai csendőrség a margittai járásban uralgó gabona-uzsora vétség megszüntetése céljából folytatott nyomozása közben *Nagy Ferenc* széltállói lakos, általánosan ismert *uzsora*stól, a környékbeli lakosok panaszos feljelentései folytán *30 darab gabona uzsora kötelezvényt foglalt le*.

A lefoglalt kötelezvényeket további eljárás végett az ügyészséghez be is terjesztette.

Ebben az *uzsora*sban csak egy embert tesz ártalmatlanná a törvény, de 30 családot szabadít meg a pusztulástól és egy egész járást vampirjától.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 20.

Elnök: Szilágyi Dezső fél tizenegykor megnyitja az ülést.

A kiegyezési javaslatok betérjesztése.

A *kereskedelemtügyi* miniszter előterjeszti a szakmájába vágó *kiegyezési javaslatokat*. (3 drb.)

Olay Lajos: Hivatkozva a házszabályokra indítványozza, hogy a kereskedelemtügyi miniszter javaslatát kinyomassák, osszák szét a képviselőknek és az illetékes osztályokhoz utasítsák, nem pedig azok mellőzésével a bizottságokhoz.

Bánffy miniszterelnök: A házszabályok 114. §-át kéri tekintetbe venni és a javaslatot a bizottsághoz utasítani.

Rátkay László: Pártolja *Olay* indítványát. A Házszabályok értelmében minden javaslat az osztályoknak adandó ki, s csak ha a miniszter kéri, — kivételesen — az osztályok mellőzésével utasítatik a bizottságokhoz. Kívánja, hogy a javaslat az osztályokhoz utasítsassék, annál is inkább, mert azok mellőzését maga a miniszter nem kérte. (Helyeslés a baloldalon).

Madarász József: Szintén pártolja *Olay* indítványát.

Szilágyi elnök: Konstatálja, hogy a házszabályok értelmében, illetőleg a gyakorlat szerint nem volt szokásban, hogy a javaslatot előzőleg kinyomassák.

Olay: De ilyen esetben . . .

Elnök: Kérem, tessék várni. Nincs kizárva azonban, hogy a ház így is határozhat . . .

Olay: De névszerintit kértem. (Derűlttség jobbról).

Elnök: Kérem, kérem! Tíz képviselő holnapra kérte a névszerintit, tehát holnapra marad.

Ezután a *pénzügyminiszter* terjesztette be a szakmájába vágó *kiegyezési javaslatokat*, (15 drb) a ki a javaslatokat a pénz- és igazságügyi bizottságokhoz kéri utasítani.

Olay Lajos: Igazán megdöbbenve állok itt s felvetem a kérdést, hogy a t. kormány tagjai valóban magyarok-e, valóban szívükön hordják-e a haza dolgát? (Nagy derűlttség a jobboldalon).

De meg is van győződve róla, hogy a kormánypartban magában is számos igaz magyar ember van és a kormány ez erőszakos eljárásától elfordult. Ismételve kéri, hogy a javaslatok az osztályokhoz utasítsassanak s e feltett névszerinti szavazást kér.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Akármilyen rossz magyaroknak tartja is őket *Olay*, kijelenti, hogy a közvélemény tisztában van a kormány hazafiságával s megbecsüli azt. *Olay* Lajos nagyhangú szavai nincsenek arányban a dolog érdemének nagyságával, mert hiszen máskor sem volt az szokásban, hogy a javaslatokat előbb kinyomassák vagy felolvassák és azután utasítsák a bizottságokhoz, elhiheti a képviselő ur, semmi hatással nincs a közvéleményre. Rikító színekkel iparkodott festeni, de ezek nem adnak harmóniát, csak egy fekete pacznyi látható. (Zajos derűlttség a baloldalon.)

Rátkay László: Azt mondja a miniszterelnök, hogy nem volt szokásban eddig az elő-

LEGUJABB

divatu férfi és nő kalapok tulhalmozott raktár
miatt mélyen leszállított árban
kaphatók

REICHARD

árúházában

Nagyvárad Fő-utca, Orsolya-zárda épület

Telephon összeköttetés!

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

zetes kinyomatás; de az sem volt szokásban, hogy bujkálva, rejtegetve adjanak be ily fontos javaslatokat. (Helyeslés a szélsőbalon). A t. kormány már ismeri a javaslatokat; mi pedig nem ismerjük, s így az egyenlőség elvénél fogva is jogos és méltányos, ha mi azoknak a kinyomatását és felolvasását kérjük.

Elnök: Olay indítványára névszerinti szavazás kéretett. Másrészt tíz képviselő azt kérte, hogy a névszerinti szavazás holnapra halasztassék. Ezt tehát a szabályoknak megfelelően elrendelem.

Azután a kiegyezési javaslatokhoz tartozó több jelentés tétetett és áttértek a napirendre.

A zsidók a kongruáról.

Mezey Mór: Kijelenti, hogy őt és felekezetét mindig az állam érdeke vezeti. Sággy a zsidó felekezetet a magyar állammal szemben közönyösséggel vádolja.

Ezt szülő a zsidóság magyarosodásával és a közélet és társadalmi szereplésével cáfolja.

A javaslatot elfogadja, de nem mint végleges. Örül, hogy a végleges megoldás nem most van, mikorra felekezetek kiváltságait akarják szaporítani. (Helyeslés a jobboldalon.)

Molnár apát a nemzetiségi kérdésről.

Molnár János: Reflektál Werner tegnapi beszédére. Nem fognak terrorizálni — ugyanod, — sem engem a közélet terén való működésben befolyásolni azok az alaptalan rágalmak, ha azok csövestül is szakadnak rám, mindaddig, míg lelkiismeretem nem vádol. (Helyeslés a néppárton.) Nem fog figyelni semmi olyan támadásra, mi hátulról éri.

Ugylátszik Werner a tuloldal nemzeti szónoka.

Elfogadja a vádat, hogy pártja barátai a nemzetiségnek, de nem a nemzetiségi agitátoroknak. Egyben egyezik pártjának programja a tuloldalival és ez, hogy magyarosítani akarnak. De míg a tuloldal ezt sokszor erőszakkal teszi, ő és pártja ezt barátságosan akarja keresztülvinni.

A nemzetiségi törvény nincs végrehajtva, pedig az olyan törvény, mely alkotmányos uton codificálva van, kell, hogy végrehajtsák. Éppen a néppárt volt az, mely mindég sürgette a nemzetiségi törvény végrehajtását és mégis folyton a néppártot vádolják. (Ugy van! Ugy van! a néppárton.) Áttér azután a javaslatra.

A kultuszminiszter habár már kétszer szólalt fel, még sem birta elosztatni az Ossziáni ködöt, mely az I. §-t borítja.

A II. §. már tisztán jelzi az állam omnipotenciáját. A III. §. már valóságos pactum, — de nem regium — hanem miniszteriale és így szedi sorra a paragrafusokat.

Öt perc szünet.

Szünet után **Rohonczy Gedeon** interpellált a hivatalos gazdasági tudósítók megbízhatatlanságáért.

Darányi földmívelésügyi miniszter azonnal felelt **Rohonczy** interpellációjára, védve a kinevezett gazdasági tudósítókat.

A kiegyezési javaslatok.

A korona és bankjegyek.

A valuta és bankügyre vonatkozó javaslatokban először is a még forgalomban lévő összes államjegyek teljes beváltása iránt történik intézkedés. Beváltatik pedig úgy az az összesen 112 millió forintot tevő államjegymennyiség, a melynek beváltása a 30:70 arány szerint a monarchia mindkét államát terheli, mint a sóbánya-utalványokkal kapcsolatos államjegymennyiség, a melynek beváltásáról Ausztria egyedül tartozik gondoskodni.

A közös költségen beváltandó 112 millió frt helyébe 32 millió frt ötkoronás ezüstérme és 80 millió frt ötkoronás bankjegy lenne kibocsátandó.

Az ezüst érme veretése ugyancsak 32 millió darab ezüst egyforintost szerezne meg a két pénzügyminiszter arany ellenében az Osztrák-magyar banktól. Az ötkoronás érme, épen

úgy, mint az egykoronás, váltópénz lenne, azzal a különbséggel azonban, hogy míg egykoronást a magánforgalomban senki sem köteles ötven koronánál nagyobb összegben elfogadni, az ötkoronásoknál ez az elfogadási kényszer kétszázötven koronáig terjed.

A 80 millió forintig kibocsátható *tizkoronás bankjegyek* fedezetére a két pénzügyminiszter az Osztrák-magyar banknak 80 millió frtot huszkoronásokban fizet be; ezek kizárólag a tizkoronások fedezésére szolgálnak.

A tizkoronás bankjegyek 80 millió frtnyi contingensét a két törvényhozás bármikor leszállíthatja. Az új bankjegy-kategória forgalomban maradhat a készfizetések fölvétele után is, esetleg leszállított mennyiségben.

A készfizetések felvétele pillanatában a jegyek fedezetére lefizetett arany a bank tulajdonába megy át s az aranyhoz az a rendelkezés, hogy kizárólag a tizkoronások fedezetére szolgál, e pillanatban megszűnik és a tizkoronás bankjegy ekkor már ugyanaz alá a megítélés alá kerül, mint a bank többi jegyei, a melyekre nézve az ércpénzzel való beváltás kötelezettsége beáll.

A 112 millió államjegy beváltását a *bank végzi*. E célból a két pénzügyminiszter az öt koronás ezüst érmeket a banknak átadja.

Minthogy megeshetik, hogy a papírpénzhez szokott pénzforgalom egyszerre 32 millió forint névértékű öt koronás ezüst érmet nem vesz fel, ideiglenesen meglenne engedve a banknak, hogy az öt koronások helyett tíz millió forint erejéig további tíz koronás bankjegyeket bocsásson ki, összesen tehát 90 milliót. Az utóbbi tíz millió azonban a két pénzügyminiszter adminisztratív intézkedése alapján bármikor bevonandó. Ha a készfizetések felvételét a törvényhozás elrendeli, ez a kibocsátási lehetőség önmagától megszűnik.

Mindezeket a feltételeket a bankkal kötendő egyezményben állapítaná meg a két pénzügyminiszter.

A két kormány előadottak értelmében a javaslatok szerint 142 millió forintot fizet le az Osztrák-magyar banknál *huszkoronásokban* az 1894: XXIV. t. cz. alapján pedig, — a mely törvény 200 millió forintnyi államjegy beváltásáról intézkedett — már lefizetett 159 milliót. Ha a javaslatok végre lesznek hajva, a két kormány által beszerzett valuta aranyból összesen 301 millió forint értékű lesz a banknál lefizetve.

A korona érték behozatala.

Együttal *koronaértékben való közkötelező* számítás behozatala iránt is történik intézkedés. A koronaértékben való közkötelező számítás életbeléptetésének kezdőpontjánál 1899 január 1-e van kilátásba véve. E naptól fogva minden állami, *törvényhatósági és községi számadás a koronaértékben* vezetendő, szintugy a hatósági felügyelet alatt álló testületek stb. számadásai. A koronaérték alkalmazandó e naptól kezdve törvényekben, rendeletekben, közokiratokban stb.

A bankügy.

A *jegybankügy* rendezése abból az alap gondolatból indult ki, hogy a jegybank a valutarendezés végrehajtásának és teljes befejezésnek szolgálatába állíttassék. Minthogy ennek a feladatnak a mindkét államban szabadalmazott jegybank felelhet csak meg teljesen, újból az *Osztrák-magyar bank* szabadalmazása hozatik javaslatba.

Az újbóli szabadalmazásnak azonban nélkülözhetetlen előfeltételét képezi, hogy a banknak szervezete olyképp alkottassék ki, hogy egyfelől a banknak az a valutarendezés körüli teendői folytán fokozottan előtérbe jutó jellege, hogy nyilvános feladatokkal bíró közintézmény, másfelől az a jelege, hogy a *magyar államnak is jegybankja* a bank szervezetében kifejezésre jutó intézményekkel biztosíttassék. Az ez irányban az Osztrák-magyar bankkal és az osztrák kormányval egyetértőleg megállapított változtatások a bank szervezetén tehát két csoportba oszthatók: azok a változtatások a melyek a bank nyilvános jellegét kiemelik és a szabadalmat adományozó két állam befolyását a bank ügymenetére az eddigiekhez fo-

kozottan biztosítják és azok a változtatások, a melyek a szabadalmat adományozó *magyar állam önálló államiségának* követelményeit képezik.

Az első csoportba tartoznak: az alapszabályok 1. cikkében a bank nyilvános feladatai körüliratnak. Az alapszabályok 34. cikké szerint a bank legfőbb intéző közgei e feladatok teljesítésére és pedig mindkét államban egyformán való teljesítésére fogadalmat tesznek. A bank peesétjében és jegyein a két állam czimerei alkalmazandók.

Az alkormányzók a bank eddigi hármas kijelölésének elejtésével ezentul közvetlenül az illető pénzügyminiszter javaslatára nevezetnek ki. Az alkormányzók mellé egy-egy helyettes alkormányzói állás szervezettek, a mely az illető pénzügyminiszter javaslatára tölthetik be. Az összes kinevezett functionariusok, a kormányzó, a két alkormányzó és helyettes alkormányzó hivataloskodása a kinevezetéstől számított öt év mulva véget ér.

A főtanács állana a kormányzóból, a két alkormányzóból, a két helyettes alkormányzóból és a közgyűlés által választott hat magyar és hat ausztria állampolgárságu főtanácsosból.

A főtanács különféle bizottságai *egyenlő számu magyar és ausztriai állampolgárságu főtanácsosokból* alkotandók. A főtanács és annak bizottságai váltakozva *Budapestben* és *Bécsben* üléseznek.

A szabadalom 1910. december 31-ig az *érmeszerződés lejártáig* adatik meg. A szabadalom lejártával életbe lép a két államnak az a joga, hogy az egész banküzletet — a jelzáloghitel üzlet kivételével — mérlegszerű állapotban és értékben megválthassa.

A szoros értelemben vett pénzügyi természetű megállapodások szerint a bank *részvényesei ezentul a tiszta nyereségből 4%-os osztalékra* tarthatnak igényt. Eddig a két állam csak akkor osztozott feles arányban a részvényesekkel, ha ezek már a 90 millió forintos részvénytőkének 7%-át megkapták. Ebből az állami részesedésből 30% Magyarország, 70% Ausztriát illeti, amely felosztás azonban theoretikus jelentőségű volt, mert mindkét állam részesedése egészen a 80 millió adósság törlesztésére szolgál. Ugyancsak erre szolgál a bank által esetleg fizetett jegye. Ezentul a bank tiszta jövedelméből a részvényesek 4%-ot kapnak. A tisztajövedelemből a tartalék és nyugdíj alap dotatiója után járandó rész pedig *fele részében a két államot*, fele részében a részvényeseket illeti, mindaddig, amíg a részvényeseknek jutó összeg a részvénytőke 6%-át el nem éri. Ha ez bekövetkezik, a netalán erre fennmaradó jövedelem $\frac{2}{3}$ részben a két államot, $\frac{1}{3}$ részben a bank részvényeseit illeti.

A bankjavaslat indokolása *Magyarországnak évi bevételét ezen a czimen 490,000 frtra praeliminálja*.

Az előterjesztett összes javaslatokon az az alap gondolat vonul végig, hogy minden jelentősebb intézkedés a valuterendezés végcéljára, az aranyban való készfizetésekre szolgál. E cél teljes biztosítása és minthogy ma a készfizetések megkezdésének napjúl naptári terminust meghatározni nem lehet, az államjegyekből álló függőadósság teljes beváltásáról szóló törvényjavaslatban a két kormány köteleességet vállal arra, hogy abban az időpontban, a melyben az államjegyek kényszer forgalma lejár — a mi a törvények életbe lépte napjától 3 évre tehető — a két törvényhozás külön elhatározása a készfizetések törvényes elrendelése ügyében kieszközleendő.

A fogyasztási adók biztosítása.

Az *ipari termelést közvellexul érintő — szesz, cukor, sör és ásványolaj után járó — fogyasztási adók* tekintetében jelenleg fenálló elvi egyenlőségnek feutartása mellett, minde nek előtt ezeknek az adóknak a fogyasztási terület részére való biztosítása céljából a cukor, sör és ásványolajadókra nézve is hasonló rendelkezések állapítottak meg, mint milyenek az 1894: XV. t. cz. alapján a szeszadóra nézve már érvényben vannak s melyhez képest az egyik területről a másik területre átvitt cikkek után járó adó a *befogadó terület javára meg-*

térítetik azon terület kincstára által, a mely területről az illető cikk behozatott.

Ezekhez az elvekhez a szeszadóra nézve, szeszparunknak termelés által okozott kedvezőtlen helyzetének megszüntetése céljából az a rendelkezés tételik, hogy a contingens az ecetgyártáshoz jövőben is adómentesen felhasználható szesznek abba való beszámítása által közvetve beszállítatik; a *gyógyászati célokra* szinte szeszadómentességének, továbbá az *adómentes pálinkafőzésnek* valamint lisztes anyagoknak kisebbszerű szeszfordékban való feldolgozásának megszüntetése által pedig a contingens szesz fogyasztása emeltesse. A meglevő főlös contingens-készletek eltávolítása céljából egyúttal időleges *külön kiviteli jutalom állapítatik* meg a vámvonalon át kiviendő contingens-szészre nézve. A *mezőgazdasági* szesztermelés fokozása érdekében pedig ezen szeszfordék számára a jelenleginél *magasabb kiméretű jutalmak* állapítanak meg, e szeszfordék üzleti időtartamára nézve jelenleg fennálló korlátozás elejétik s ezen kívül a termelési adó alá eső szeszfordék két csoportja között ez utóbbiaknak hátrányára fennálló egyenlőtlen adóztatás csökkentetik. A *szesz belforgalmának könnyítése* céljából végül a jelenleg fennálló *szeszitalmérés* adó eltörlése iránt tételik rendelkezés oly módon, hogy a szesztermelési adó, valamint a szeszfogyasztási adó a jelenlegi szeszitalmérés adónak 15 krnyi tételével felemelt összegben fog beszedetni.

A söradóra nézve megállapított rendelkezések, mint ennek az adónak a tétele *167 krról felemelték 25 krra*.

Szeszparunk, valamint cukoriparunk érdekében, illetőleg a szeszt vagy cukrot tartalmazó gyártmányok készítésével foglalkozó iparunk kiviteli versenyképességénél fokozása érdekében végül egy külön javaslat szerint *adómentesség engedtetik a vámvonalon át kivielt* s alkoholt vagy cukrot tartalmazó cikkek készítéséhez felhasznált szesz — és cukorra nézve, illetőleg oly célból, hogy a hasonnemű külföldi cikkek saját ilyen gyártmányainknál kedvezőbb feltételek között a belföldön sem versenyezhesse, a külföldről behozott ilyen-nemű cikkek után vámpótlékok szedésére ad felhatalmazást.

A vám és kereskedelmi szövetség megújítása.

A külállamokkal kötött kereskedelmi és vámszerződések lejárató ideje (1903 december 31) a vám és *kereskedelmi szövetség érvényességének tartalmán belül fog esni* és oly célból, hogy ezen szerződések megújításakor egy mindkét állam érdekeinek teljesen megfelelő vámtarifa álljon rendelkezésre, abban állapodott meg a két kormány, hogy a jelenleg érvényes tarifa helyett egy *új általános vám-tarifa* lesz létesítendő, miért is kimondatott, hogy ezen új vámtarifának az 1902 év végéig leendő megállapításáért a tárgyalások meg lesznek indítandók. Egyúttal megjelöltettek azok a szempontok is, amelyek az új tarifa felállításánál irányadók lesznek és kimondatott, hogy a mezőgazdasági és ipari termelés igényei tekintettel különösen a külföldi fogyasztó piacok viszonyainak alakulására — egyenlő mértékben figyelembe veendő, mely megállapodás biztosítékot nyújt arra, hogy a *mezőgazdasági vámok fölemelésére* és egyes jelenleg vámentes gazdasági cikkek számára új vámok felállítására irányuló követelések is kielégítést fognak nyerni.

Hogy pedig arra az esetre is, ha az új vámtarifa a kitűzött határidőig nem volna megállapítható, ki ne legyünk téve annak, hogy a mai vámtarifa alapján kelljen a lejárató kereskedelmi és vámszerződések megújítása iránti tárgyalásokat folytatni, kimondatott, hogy ez esetben a mai tarifa egy ideiglenes tarifával lesz helyettesítendő, melynek megállapításánál ugyanazok a szempontok lesznek irányadók, melyek a végleges tarifára vonatkozólag kilátásba vették.

Az őrlési visszaélések ellen.

A vám- és kereskedelmi szövetség megújítása iránt folytatott tárgyalások során ezen kérdés az azonosság igazolásának szempontjából

fölvettétvén, a magyar kormány hajlandó volt azon álláspontot elfoglalni, hogy az őrlési forgalom oly korlátozások mellett, melyek a korábban tapasztalt visszaállásoknak elejét venni alkalmasak, anélkül, hogy azok az ezen eljárás útján a malomiparnak nyújtott előnyöket illusziósokká tennék, továbbra is főtartassék. Miután azonban a kormány meggyőződött arról, hogy a vámtarifa törvényben a kikészítési eljárás tekintetében foglalt rendelkezéseknek az őrlési forgalomra való szigorú alkalmazása mellett a malomipar ezt az eljárást többé haszonnal igénybe nem vehetné s az őrlési forgalom kedvezményei egyoldaluan csakis egyes oly malmoknak válnak volna javukra, amelyek kizárólag külföldi gabonát dolgoznak fel: a magyar kormány *az őrlési forgalom teljes megszüntetése mellett foglalt állást*, annál is inkább, mert ezáltal egy különösen *mezőgazdánk* köréből régóta hangoztatott óhajlás nyeri megvalósulását.

Az új szövetezést nyert VIII. cikk is többrendbeli újítást tartalmaz. Így első sorban azon kötelezettség, mely szerint *a vasutak mindkét államban egyenlő elvek szerint építendő, tartandók üzemben vagy kezelendők, tisztán a fővasutakra szorítottak*, mint a melyeknél egyedül fordulhatnak elő azon hadászati és közforgalmi érdekek, amelyek a vasutépítés és igazgatás körüli egyöntetűséget megkívánják.

Kiemelendő továbbá a VII. cikk 4 bekezdésében foglalt azon fontos megállapodás, mely szerint igyekezett lesz fordítandó arra, hogy a díjszabási határozmányoknak és az áruosztályozásnak eddigi egyöntetűsége továbbra főtartassék és lehetőleg fejlesztesse.

Önállóság a vasúti ügyekben.

Az új cikk gyanánt fölvett IX cikknek mely a két szerződő fél államvasúti vonalain keresztül külföldre transitáló áruforgalomra vonatkozó vasúti díjszabások felállítását tekintetében kövendő eljárásról rendelkezik, célja az, hogy azon kölcsönös támogatás, melyben a vámszövetségben levő két állam gazdasági céljainak érvényesítésénél joggal számot tart, az egymás államvasúti hálózatának közreműködésében is kifejezésre jusson és a vámszövetségben határozott biztosítékot nyerjen.

Gazdasági szakértőkről.

Az eddigi IX. s most már X. cikkbe azon új rendelkezés vétetett föl, hogy az érdekelt miniszterek, tehát mezőgazdasági kérdésekre vonatkozólag a földművelési miniszter jogot nyerjenek arra, miszerint a gondozásukra bízott tárca ügykörét érintő fontosabb kérdéseknek külföldön való tanulmányozhatása céljából költségükön szaktudósokat küldhessenek ki, kiknek megbízatásukban való támogatása követségeinknek és consulatusainknak feladatát fogja képezni.

A földművelési miniszter ezt a jogot *már a folyó évben igényben kívánja venni* s a tárca ez évi költségvetésében erre a célra már 25000 frt költséget vett előirányzatban.

Adó visszatérítések.

A most már XII. jelzéssel bíró cikk a só és dohányjüvedék, valamint az ipari termelésre közvetlen befolyással lévő közvetet adók tekintetében eddig is fennállott elvi egyenlőséget a jövőre nézve is főtartja.

Az adóvisszatérítések és kiviteli jutalmak fölosztása tekintetében e cikk azon fontos újítást tartalmazza, hogy az osztrák-magyar vámterülethez tartozó mindhárom terület az illető adótárgyakban való saját kivitelére eső adóvisszatérítéseket, illetőleg kiviteli jutalmakat maga tartozik viselni, mi által megszüntetik azon eddigi visszaáll, hogy valamelyik fél még akkor is köteles volt az adóvisszatérítések és kiviteli jutalmak fedezéséhez hozzájárulni, ha saját területéről ilyen adótárgyak ki sem vitettek.

Az állat kereskedelem szabályozása.

Az új XXI. cikk és az ennek végrehajtására vonatkozólag létrejött megállapodások szabályozzák az állatforgalom kérdését, mely eddig annyira panaszra adott okot. Az alapvető elvek magában a törvényben nyernek kifejezést,

miként leendő alkalmazásuknak részletes módzatai pedig a szintén e szövetség egész tartamára kölcsönösen kötelező erővel fölrüházott s a törvényhez mellékelt ugynevezett *»végre-hajtási módzatok«* egyes pontjaiban vannak tüzetesen megállapítva.

Különösen fontosak ezek sorában a következő megállapodások:

Annak kikötése, hogy az állatok forgalma az állategészségrendőri szabályok megtartása mellett a közös vámterületen belül más korlátozás alá nem eshetik és így járványmentes területről *egészséges állatok* a másik államba akadálytalanul bevihetők.

A nagyterjedelmű — különösen az alföldi községek — kisebb állategészségügyi kerületekre oszthatók, mely esetben — ezen szempontból az ilyen kisebb területek fogják az esetleges zár vagy korlátozás alá veendő közigazgatási egységet képezni.

Különösen fontos rendelkezés az, hogy a másik állammal szemben forgalmi korlátozások csak tényleges járvány behurcolás esetén és ekkor is csak a kettőzött szállítmányszármazási helyének közigazgatási járására nézve lesznek elrendelhetők és csak ha ezen származási hely a szomszéd járás határától 10 kilométernél kisebb távolságra esik, ha a tilalom ezen közvetlen szomszédos járás (esetleg járások) területére is kiterjeszhető. E szerint jövőre ki lesz zárva a lehetősége annak, hogy csupán járványos állati betegségek fellépése miatt, tehát járvány behurcolási esetnek fennfogása nélkül állatforgalmi korlátozások vagy tilalmak érvényesíthessenek, valamint ki van zárva az is, hogy még járványbehurcolás esetén is egész vármegyék területére tilalmak rendeltessenek el.

Nem kevésbé fontos az a kikötés, hogy az ilyen forgalmi korlátozásokat is (közvetlenül, határos u. u. *határmenti járások* eseteit kivéve) jövőre nem egyenlőtlen h. t. ságok hanem csakis a központi legfőbb kormányhatóságok t. i. a miniszteriumok lesznek jogosítva elrendelni. Az ilyen tilalmak hatása nem terjedhet ki a zár alá vett területen keresztül transzitáló vasúti vagy hajóforgalomra.

Mindkét félnek joga lesz a másik államba *szakértő megbizottakat* küldeni vagy ilyeneket állandóan kirendelni. Ezek közreműködését az érdekelt felek netáni fertőzések észlelése esetén igénybe vehetik s kétely vagy nézeteltérés esetén felülvizsgálatot igényelhetnek.

Tényleges fertőző betegség esetén is a szállítmánynak azonnali leötetés útján való visszaküldés helyett a lehetőségig biztosítatik.

Különösen a sertéshizláló telepek üzemének és forgalmának akadálytalan főtartatása érdekében megemlítést érdemel az a kikötés, mely szerint az ilyen telepek — ha az egyidejűleg megállapított feltételeknek megfelelő felszereléssel lesznek ellátva — állategészségrendészeti tekintetből önálló közigazgatási egységeknek fognak tekintetni, melyek állatforgalma tehát független lesz azon közigazgatási terület állategészségügyi viszonyaitól, melyhez egyébként tartoznának.

A *ragadós tüdőb* tekintetében a fertőzés gyanus állatok kötelező leötetése mindkét részről kimondatik, ez lévén egyedüli biztos eszköz e veszedelmes állati járvány kiirtásának, a mi egyébiránt már majdnem befejezettnek mondható.

Az állatforgalom javára megállapított minden biztosítékok a vámszövetség tartamára kötelező erővel ruházattván fel, annak lejáratá előtt csakis kölcsönös egyetértéssel lesznek megváltoztathatók.

A műbor ellen.

A szintén újonan fölvett XXII. cikk megállapítja, hogy a *mesterséges borok* forgalomba hozatalára vonatkozólag, valamint a fontosabb mezőgazdasági *termények hamisításának* megakadályozás érdekében a két kormány által teendő intézkedések lehetőleg egybehangzó elvek szerint foganatosíttassanak. Ez a megállapodás hivatva van újat állni annak, hogy ha e téren a monarchia két államában a mostani lényegesen eltérő törvényes rendelkezések maradásánál érvényben: azon állam terményei (mesterséges borok, vagy hamisított mezőgazdasági termények) a mely államban a kérdéses cikkek termelése nincsen tilalmazva vagy kevésbé

hatályos ellenőrzésnek van alávetve, a másik államba, az ott fenálló szigorúbb rendelkezések ellenére is bevitethessenek és ily módon az ottani törvények intézkedései céltevéstettké váljanak.

Gazdasági autonomia nyoma.

A következő XXIII. (eddig XXI.) cikk kimondja, hogy a vám és kereskedelmi értekezleteken a földmívelési miniszter s a szükséghez képest a többi szakminiszter is részt vesz s hogy a fontosabb kérdésekben ép úgy mint a kereskedelmi és iparkamarák, jövőben a mezőgazdasági testületek is meghallgatandók lesznek. Egyszermind kimondatik, hogy a vámconferencia ezentul havonként és pedig fölváltva Budapesten és Bécsben fog üléseket tartani.

A kereskedelemügyi miniszter által benyújtott harmadik törvényjavaslat az 1878 évi XXII. t. cz. 8. §-ának módosítását célozza. Az említett s az 1878. évben kötött vám és kereskedelmi szövetség 20. cikkének végrehajtása iránt létrejött törvényezik, mely a biztosító társaságok kölcsönös bebocsátásának módjait szabályozza, olyképp rendelkezik, hogy a biztosító társaságok az esetben ha a másik államban fióktelepet állítanak föl, ott mindazon feltételeket teljesíteni tartoznak, melyekre az ottani törvények a belföldi biztosító társaságokat a biztosítási ügyet megkezdhetése végett kötelezik. Ily módon Ausztriában a hazai biztosító társaságtól a fióktelep fölállításához comessió követellett. Ezen hátrányt van hivatva megszüntetni a most benyújtott törvényjavaslat.

A köztemetők rendezése.

— A hitfelekezetek jogainak védelme. —

Nagyvárad városa a köztemetők rendezésével igen kényes kérdést hozott felszínre. Nem ugyan a dolog maga, hanem annak tervezett kivitele alkalmas arra, hogy a város közönségénél elégedetlenséget, megbotránkozást keltsen.

Bármint gondolkozzanak egyes tulművelt egyének, a közönség nagy zöme még bir fogékonysággal a vallás szükségéről s különösen a kegyeleti dolgokban ragaszkodik ahhoz, amit őseitől örökölt.

A temető kérdése majd mindenkit érdekel; alig van e városnak olyan lakója, akit a kegyelet emlékezés, szeretnének nyugvó porai nem töltenének el kegyelettel a sirkertek iránt.

A városi tanács, de különösen a közegészségügyi szakkbizottság most a temetőt megakarja fosztani felekezeti jellegétől. A tanács legalább tudja miért; luxus-temetőt csináltat s ehhez pénz kell. Ezt részben azoktól a felekezetektől, illetve azok hiveitől akarja bevasalni, akiknek a temetőjét, azok saját tulajdonát elvette.

Igen! Mert például a Zöld-kerti temető még az elmúlt évi betét-szerkesztésnél is, mint a nálunk levő hiteles okmány bizonyítja, a nagyvárad-ujvárosi r. kath. egyház nevében volt telekkönyvvezve. A betét-szerkesztési iven csupán azon megjegyzés van, hogy »a temetőre nagyvárad városa is igényt tart«.

A szabályrendelet-tervezetnek legsérelmebb pontja a 40. §. utolsó bekezdése. Mondhatni ezen fordul meg az egész. Tegnap is, az általános vitánál ez vette igénybe a tárgyalás jó részét.

A szakasz ezen része így szól:

»Sorrend szerinti temetkezésnél az egyes sírokért díj nem fizetetik.

Előre kiválasztott. egy rendes sírhely után 4 frt, gyermek-sírhely után a gyermek sírok között 2 frt 50 kr, a rendes sírok között 4 frt.

Hitfelekezetek szerinti temetkezésre kijelölt temetőrészben minden sírhely kiválasztottnak tekintetik.«

Tehát a közös temetőben sorrend szerint nem kell a sírokért fizetni, míg a felekezeti temetőkben egyáltalában nem kaphat senki ingyenes sírhelyet. Ha nincs sírhelyre pénze, viszik a közös temetőbe.

Az általános vitánál ezt az igazságtalanságot, a vallásos érzületet sértő jogtalanságot, eléggé ostromolta a bizottsági tagok egyrésze.

Különösen dr. *Hoványi* Gyula érvekben gazdag beszédben fejtegette ennek a szakasznak a tervezet szerint leendő keresztül vitele esetén azokat a sérelmeket, a melyek sujtának az egyes felekezetek régi jogait. Ennek lehet tulajdonítani azt az élénk helyeslést, melylyel beszédét kísérték.

Dr. *Hoványi* Gyula azt indítványozta, hogy a felekezetek részére kiszakított temetőterületen a kiválasztott sírbolt, vagy családi sírhelyek a megszabott díjért, a sorrend szerinti sírhelyek pedig ingyen bocsáttassanak a halottak eltemetésére,

A részletes vitánál ma délután fogják ezt a szakaszt tárgyalni. E helyen is felhívjuk a pénz- és jogügyi szakkbizottság tagjait, hogy minél számosabban jelenjenek meg ma délután 3 órakor tartandó folytatólagos tárgyaláson.

A szakkbizottság tegnapi ülésének lefolyása a következő volt:

Bulyovszky József polgármester elnökléte alatt jelen voltak: Dr. *Hoványi* Gyula, *Szokoly* Tamás, dr. *Friedländer* Sámuel, *Hegedüs* Géza, *Rácz* Mihály, dr. *Radó* Ignác, *Andriska* Károly, *Komlóssy* József, *Ragány* János, *Déry* János, *Busch* Dávid, *Erdélyi* József, dr. *Sarkadi* Lajos, *Dus* László, *Stark* Gyula és *Szűts* Dezső jegyző.

Az általános vita.

Elnöklő polgármester felhívta a jelenvoltakat, hogy a temető-rendezésének nagy fontosságú kérdésében kellő higgadsággal tárgyaljanak. Először általánosságban tárgyalják a szabályrendelet-tervezetet.

Ragány János szólalt fel legelőször. A tervezet szerint a felügyelő-sírasót, a segédek, a napszamosokat a város fizeti s a sírásó-sért és sírgondozásért fizetett díjakat a város szedné. Ez a közönség zaklatására vezetne, mert az illetőknek a gazd. tanácshoz, a számvevőséghez, a pénztárhoz kellene menni. Pénz kezelés pedig csak hétköznap délelőtt van, halálozás ám ünnepnapon is fordul elő. A gondozás sem vihető a tervezett módon keresztül, mert különböző az izlés. Hagyják meg az eddigi szokást, hogy a sírgondozást az egyesekkel történt megállapodás szerint a sírásó teljesítse. — A sírhelyekben aki válogat, az fizesse meg a sírhely árát.

Komlóssy József hozzájárul a főszámvéző javaslatához; a sírásókra bízzák a sírok gondozását.

Szokoly Tamás szintén az eddigi szokás mellett szól. Különbözik a rendezés kérdését meg kell oldani. A tervezetet pontonként tárgyalják.

Dr. *Friedländer* Sámuel éles beszédben fejtegeti, hogy a szabályrendelet-tervezet készítésénél nem lett figyelembe véve a temetők történelmi fejlődése, a felekezetek joga, speciális érdeke. Eddig a város adott díjtalanul temetőt a felekezeteknek, most szakítani akarunk ezzel az eljárással s a felekezetnélküliséget akarják behozni a temetőkbe. A tervezet szerint, aki a felekezetéhez hű, sujtva lesz. A magyar törvény valamely felekezethez számít mindenkit, s felekezetnélküli csak külön bejelentés után lehet valaki s annak hátrányát érezi. Amit a szabályrendelet-tervezet akar, az sem a temetők történelmi fejlődésének, sem a jog és igazságnak nem felel meg. Meg kellett volna kérdezni az összes felekezeteket, kiknek joguk van a temetőhöz s azok kívánalmait figyelembe kellett volna venni. Majd áttér arra, hogy Nagyváradon az izraelitáknál a »Chewra Kadischa« szent egyetel teljesíti évszázadok óta a teme-

téseket s a befolyó összegből kórházat tartanak fenn, halottakat temetnek, szóval jótékony célt mozditanak elő. Ennek igényeit respektálni kell, nem megbénítani, mert terheket vesz le a város válláról. A város monopoliumot akar magának teremteni s elakarja venni a felekezetek jogát. Joga van a városnak egy területet fenntartani azok részére, akiket a felekezeti temetőkbe nem temethetnek el. A szabályzat-tervezet jogtalan, törvénytelen és nem opportunus, miért is adják vissza azzal, hogy jelöljenek ki minden felekezet részére külön területet s egy helyet jelöljenek ki a felekezetnélküliek temetkezésére. A kezelést, mint eddig volt, hagyják meg. A felekezeti temetőkre a városnak csak felügyelete legyen. Általánosságban sem fogadja el a javaslatot.

Szokoly Tamás helyesli, hogy az izr. szentegylet szárnyait megnyirbálják. Semmi egyesület, de a város sem vegyen nyereséget a temetőkbe. Hagyják meg a zsidó temetőt, de a melyik zsidó nem akar oda temetkezni, eltemethessék a köztemetőbe.

Dr. *Hoványi* Gyula két pontja vonta különösen magára a figyelmét. Az egyik a 40. §. utolsó bekezdése, a melyet a közegészségügyi szakkbizottság toldott bele, holott ez nem is tartozna az illetéksége körébe, mert inkább jogi dolog. A betoldás szerint aki a felekezeti temetőbe akar temetkezni, még a sorrend szerinti sírhelyet is meg kell fizetni; aki nek erre nincs tehetsége, csak a felekezetnélküliség közös temetőben hantolható el sorrend szerint. Ez nem áll érdekében a városnak, mert ha azt keresztülvinnék, mélyen érintenék a vallásos érzést. Ha pedig ez nem közvetlen érdeke a városnak, azt nem kell bolygatni. Jelöljenek ki a felekezeteknek külön-külön, lélekszámhoz viszonyítva egy-egy területet s ezt osszák el úgy, hogy aki külön sírhelyeket, családi sírokat, sírboltot kíván azt elkülönített felekezeti temető részben, azt fizesse meg, a sorrend szerinti sírhelyekért azonban itt sem kell fizetni. Így az egyes felekezetek szegény tagjai is a felekezeti temetőben nyugodhatnak. Beszéde további folyamán meggyőző érvekkel a katolikus vallás szempontjából fejtegeti a kérdést. A katolikusoknak disciplinájuk van nem századok, de a kereszténység fennállása óta s ehhez mindig ragaszkodni fognak. A katolikusoknak a temető szent hely, ott minden halott fejénél a kereszt hirdeti, hogy az elhunyt Jézus egyházának hive volt; de ezenkívül a katolikus temetőkben mindenütt egy nagy kereszt, feszület áll, hogy a szegények, kiknek nincs kereszt a sírjukon, annak árnyékában nyugodjanak. Ez olyan diszciplína, a melyből nem engednek semmit. A felekezeteknek, nemcsak ha kérik, de most szakítsanak ki külön területeket. Majd rátért a temetők történelmi fejlődésére s a canonica visitációk alapján kifejti, hogy Nagyváradon a temetők helyei a püspökség és a káptalané voltak. Így a Zöld kert és az ősi-temető is.

Dr. *Friedländer* Sámuel: A káptalan adott a zsidóknak is ingyen temetőt.

Dr. *Hoványi* Gyula: Nem tudja, a katolikusok mikor mulasztották el jogukat a temetők tulajdonát megvédeni. Végül indítványozza, hogy töröltsék a szabályrendelet 40. §-ából azon pótlás: »Hitfelekezetek szerinti temetkezésre kijelölt temetőrészben minden sírhely kiválasztottnak tekintetik«. Továbbá a felekezetek részére kihalított terület egy részében megfizetett családi sírhelyek legyenek, míg a sorrend szerinti sírok ingyen adassanak. (Helyeslés).

Dr. *Radó* Ignác liberális szempontból is helyesli, hogy a hitfelekezeteknek külön temetőrészek szakittassanak ki. A *Friedländer* beszédére azonban nem sokat ad, mert ő egyetel nevében beszélt, a melytől erre megbízása sem volt. Csak a felekezetekre lehet a város

tekintettel, de egyletekre nem. Hosszasan változja a Chewra kadischa-egylet eljárását, mely jogtalanul jár el. Végül azt kívánja, hogy mint a többi felekezeteknek, a zsidóknak is adjanak egy területet s azt válasszák kétfelé, orthodox és neolog temetőre.

Komlóssy József: a temetők rendezését a miniszter rendelte el. A felekezeteknek a város már eleget tett, amennyire lehetett. A város drága pénzen megváltott mindent a káptalan és püspökségtől.

Dr. Hoványi Gyula: Csak bizonyos jogokat, de földet nem.

Komlóssy József: a felekezetek gondoskodjanak a szegényekről s fizessék meg a sírhelyet. Majd felhozza, hogy a lelkészek semmit nem engednek el s még a kórházi halottakat sem temetik el ingyen. A háboruban sem nézik az elesett katonák vallását, hanem közös sírba teszik, pedig azok jobban megérdemelnék.

Erdélyi József osztja Hoványi Gyula fel fogását,

Dr. Sarkadi Lajos nem ismer különbséget ember és ember között s nem talál sérelmet abban, ha felekezeti különbség nélkül egymás mellé temetik. Ha ez sérelmes rájuk néve, fizessék be a felekezetek az összeget.

Ezzel az általános vitát befejezték s a szabályrendeletet általánosságban elfogadták.

A részletes vita.

A részletes vitában **Andriks Károly** az ősi-i temető további fenntartását, **Szokolay Tamás** pedig a v. velencei temetők fenntartását indítványozták.

Dr. Buljovszky József és **Dús László** csak a két köztemető fenntartását javasolják.

Az erre vonatkozó szakaszt akként módosították, hogy az ősi-i temető ez év novemberében bezárassék, de a v. velencei temetők egyelőre a jelenlegi kezelés mellett meg hagyatnak.

A V. Olasz köztemető rendezési tervének elkészültéig ezen temetőben a temetkezések az eddigi rendszer szerint megengedtetnek ugyan, azonban ezen szabályrendet rendőri és közegészségügyi rendelkezései ezen temetőre is alkalmazandók.

A 10. §-ban **Hoványi Gyula** indítványára, a helyett, hogy az egyes hitfelekezetek kérelmére a külön temetkezési hely jelölendők ki, — módosították: az egyes hitfelekezetek részére külön temetkezési terület jelölendő ki.

A 14. §. oly képen módosított, hogy minden családi sírbolt örökség tárgyát képezi.

A szakbizottság még itt-ott némi stílárius módosítást eszközölt s letárgyalta a tervezetet a 24. §-ig.

Este 7 óra lévén, a további szakaszok tárgyalását ma, csütörtökön délután 3 órakor tárgyalják.

Felkérjük az együttes szakbizottságnak különösen katolikus tagjait, hogy teljes számban jelenjenek meg az ülésen.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 24. A Biharmegyei Casinó közgyűlése d. u. 4 órakor.

Április 24. A rabsegélyző-egylet közgyűlése délelőtt 11 órakor.

Április 30. Berettyó-társulat közgyűlése délelőtt 9 órakor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Aranymisés püspök.** Rimély Károly besztercebányai püspök ez évi július havában ünneplő áldozásának ötvenedik évfordulóját. A püspök aranymiséjét Rómában mondja el s visszatérése után fogja egyházmegyéje üdvözölni.

* **Tanulók a muzeumban.** Szerdán délután a reáliskola növendékei **Krüger Viktor** igazgató, **dr. Szombathy István** és **dr. Polássy János** tanárok vezetése alatt megtekintették a muzeumot s mintegy két órát töltöttek ott, nagy érdeklődéssel hallgatva a tanárok és dr.

Némethy Gyula magyarázatait, főleg a magyar történelmi képeket illetően, melyek mély benyomást tettek az ifjúságra. Valódi öröm volt nézni, hogy tolongtak a kis deákok (nagy nem sok volt köztük) egyik másik tárló körül, úgy, hogy alig lehetett elvinni őket onnan. Majd lementek a lapidériumba is s megtekintették a váradi székesegyház ékesszóló maradványait, Várad régi dicsőségének tanúbizonyságait. Reméljük, hogy a többi iskolák mielőbb követni fogják a jó példát.

* **A zárszámadás közszemlén.** Nagyvárad város házi pénztára bevételei és kiadásairól az 1897. évre szerkesztett zárszámadás a közeget-vám, valamint a házipénztárban kezelt alapok és alapítványok 1897. évi zárszámadásai a tanács és pénzügyi szakbizottság együttes ülésében megállapítottán, az 1896. évi XXI. t. cz. rendelkezéséhez képest 1898. évi ápr. hó 22-ik napjától 1898-ik évi május hó 6-ik napjáig bezárólag terjedő 15 napra, számvevői hivatalnál közszemlén kitétetnek. Miről Nagyvárad város közönsége azon felhívás mellett értesítettik, miszerint a zárszámadásokat s azokra vonatkozó okmányokat minden egyes adófizetőnek megtekinteni joga van s az ellen netáni észrevételeit 1898. évi május hó 12 napján tartandó rendes havi közgyűlés megelőzőleg 5 nappal a városi tanács, mint állandó választmányhoz írásban beadhatja. Kelt Nagyváradon 1898. április hó 19. **Dr. Buljovszky József** polgármester.

* **Ünnepelt igazgató.** A Szent-István társulat új igazgatója, **Kaposi József** tiszteletére volt kartársai a székesfővárosi hitoktatók, tegnap barátságos lakomát rendeztek a »Virág-bokor« vendéglőben. Jelen volt **dr. Klinda Teofil** cz. kanonok, a hercegprimás titkárja is; **Schiffer Ferencz** pápai kamarás, hitoktatási felügyelő pedig levélben üdvözölte az ünnepeltet. A társaság késő estig jó hangulatban együtt maradt.

* **A ferenczrendiek reformja.** A hazai szt. Ferencz-rendi szerzetesházak meglátogatása végett Magyarországon tartózkodik már napok óta **Fleming Dávid** (consultor s. Officii et Def. Gen. ordinis minorum). Rómából jött, tudomást szerzendő arról, hogy kik hajlandók a magyarországi ferencziek közül a szigorított új szerzetesi regulát elfogadni. Eddig, mint hiteles forrásból értesülünk, a felső tót vidéki szerzetesek közül hatan, az alsó magyarvidékiek közül kettőn jelentkeztek, hogy a szerzetesi szigorítást elfogadják. A generalis vizitátor arról értesítette a szerzeteseket, hogy a növendékek, a kik a szerzetben maradni óhajtanak, Rómában fognak neveltetni és csak felszentelésük után rendeltetnek vissza.

* **Nincs vám-elengedés.** A liszt ára egéttelen s most is még mindig annyira drága, hogy éppenséggel nincs arányban a buza árával. A nagyvárad közönség mondhatni ki van szolgáltatva az üzembe levő két gőzmalom kényekedvének s ők irányítják a liszt árát; de lehetőleg mindég felfele. **Milibák József** és **Tirjer Péter** malombérlőknek a város határán kívül van a malmuk s így a vásárvámot kell fizetni. Az iránt kérvényeztek a városi tanácshoz, hogy az általuk behozott lisztmennyiség után ne kelljen vásárvámot fizetni. A tanács tegnap tartott ülésében a kérelmet elutasította.

* **Az ügyészség köréből.** Mint halljuk, az ügyészségnél előléptetés történt. Az igazságügy-minisztertől tegnap leérkezett okmányok szerint **Perjessy Mihály** dr. kir. ügyész a VIII. fizetési rangosztály 1-ső fokozatába, — **Pap Aurél** kir. alügyész a IX. fizetési rangosztály 1-ső fokozatába és **Réthy Géza** kir. ügyészségi irodavezető irnok a XI. fizetési rangosztály 1-ső fokozatába léptek elő. Mindhárom előlépés, mint az igaz érdem joggal várt jutalma széles körben örömet keltett s mi is szívből gratulálunk hozzá.

* **Jókai honorariuma.** **Jókai Mór** összes regényeit megvásárolta a napokban egy nagy amerikai könyvkiadó-cég. **Doubladay** (Twain Mark kiadója) még pedig elég előnyös áron. Kötetenként 20 krajczár tiszteletdíjat fizet. Tekintve már most, hogy Jókai egyik eddig nála megjelent munkájából egy év alatt ötvenezer példány fogyott el, ha a többi kétszáz kötet is csak úgy fog fogyni, kerek két millió forintot jelent a kabeltáviratban megkötött irodalmi alku. Jókai lesz tehát az első író-nábob Magyarországon, ha megéli.

* **Kinevezés.** **Zana János** helybeli törvénytudó aljegyzőt a bogsáni járásbírószághoz albirónak kinevezték.

* **Óriási kuglizás!** A nagyvárad Katholikus Kör kerti helyiségében fényesnek ígérkező ünnepélyt rendez e hó 24-én vasárnap. A fenomenális ünnepély délután két órakor kezdődik és a következő programban összpontosul: 1. Délután 2 órakor ünnepélyes fel, illetve bevonulás a Katholikus Kör kerti helyiségébe, lehetőleg impozáns számban és családostól. 2. Áhítatos megemlékezés a kiállított és selyem nemzeti színű szallagokon pompázó következő díjaknak: Első díj: Egy arany. Második díj: 3 ezüst forint. Harmadik díj: 2 ezüst forint. Negyedik díj: 1 ezüst forint. Ötödik díj: 1 korona. 3. Ezekből lelkesedést merítve, következnek a kezdők versenykuglizása. 4. A haladók versenykuglizása. 5. A maradék versenykuglizása. 6. Általános és döntő versenykuglizás. 7. Díjak kiosztása. Végezetül: 8. Általános hidegfeivágott és sör kosztolás. Záradékol: 9. Kiki úgy tér haza, a mint a körülmények megengedik.

* **Bothmer báró bravurjai.** Egy régi ismerősünkről, **Bothmer Jenő** báróról, a híres sportsmanról érdekes dolgokat beszélnek Nyiregyháza, ahol most állomáson van. E hírek annyival inkább érdekelnek bennünket, mert **Bothmer báró** betegesen távozott el tőlünk. A vipera marás és egy másik szerencsétlenség tette beteggé. Most már úgy látszik, teljesen felépült; azt bizonyítják azok a csodadolgok, melyeket a vitéz huszárkapitány nagy erejéről és retenthetetlen bátorságáról beszélnek Nyiregyháza. Az bizonyos, hogy nem egykönnyen akadna ember, aki megtenné azt, amit báró **Bothmer** megtesz. Egy teljes tarokk- vagy makaó-kártya csomagot egy rántással kettétép és egy ezüst forintot két ujjal úgy összegöngyölit, mintha papirosból volna. Tiszti körben, jó pajtása előtt gyakran megteszi azt, Jogy egy hátaslovat teljes felkantározással könnyen felemel, vagy ha oszlophoz támaszkodva asztalkendőt vesz a fogai közé, melyet azután onnan kilenc-tíz bajtársa sem tud kirántani. Emellett félelmetes vívó és csodálatos vívó. Tisztársai annyira biznak az ő találó képességében, hogy bárminő pénzdarabot odatartanak neki czélul, melyet a kapitány kilő kezükkől. Néhány hónap előtt sokat beszéltek egy szabolesi leány bátorságáról, aki a híres lövő el két ujjal egy szál virágot tartott, melyet a kapitány mosolyogva kilőtt kezéből. A kapitánynak elválhatatlan kísérője egy szelidített farkas, a kivel az utcán sétál és egy szobában alszik. Báró **Bothmer** Sinajában a nemzetközi czéllövő versenyen első díjat nyert és most a május végén Bécsben a császárbüblem alkalmával tartandó vívó és sportversenyre készül.

* **Gondatlanság vagy szándékosság.** **Pusztatoldon** tegnap elhalt egy asszony, névszerint **Horváth Mihályné**. A halálozás oka azonban nem természetes; sőt inkább nagyon gyanusak azon körülmények, a melyek között **Horváth-né** meghalt. Feljelentés úgy szól, hogy gondatlanság okozta a halál esetet. Ma délelőtt 9 órakor ejtik meg a hivatalos vizsgálatot, a mikor is felboncolják a gyanus körülmények között elhaltat. A vizsgálat fogja tehát kideríteni, hogy gondatlanság a vagy szándékosság okozta-e **Horváth-né** vesztét.

* **Meglopott részeg ember.** Még a múlt esztendőben, novemberben történt, hogy **Szabó Jakab** alsó-verzári lakost, mikor rézbányáról hazafelé igyekezett, az uton megtámadták és teljesen részeg embernek minden pénzét elvették. **Szabó Jakab** annyira részeg volt, hogy arra nem emlékezett, hogy ki volt a tettes s

igy a vizsgálat nagyon nehezen ment, most azonban mégis sikerült a tettest elfogni *Tyetta* György személyében, aki azonban mindent tagad s a büntettről mit sem akar tudni, azonban lakásán megtalálták a *Szabó* pénztárczáját, amely hogy miként került a birtokába, azt igazolni nem tudja. *Tyettát* fogva tartották és átadták a vaskói járásbírósnak.

* **Gyilkosság.** Megint egy sötét kép a legocsmányabb és legszörnyűbb bűnök egyikéről, a gyilkosságról. Ugy látszik állandó rovatra lesz majd szükség, a környékbeli gyilkosságok mindennapi rovatára. A legújabb eset színhelye Rév. Magáról az esetről azonban ma még csak annyit tudunk, hogy ott egy Papp Tanász nevű embert meggyilkoltak és hogy a meggyilkolt hullájának boncolásához *Perjessy Mihály dr.*, a kir. ügyész tegnap délután a helyszínére kiutazott. A boncolás délután 4 órakor volt. Ennek és a vizsgálatnak eredményéről holnap számunkban lehetőleg bő részleteket közlünk majd.

* **Tűz.** *Olcán G e i s z t* Stefan földművelőnek egy 600 frt értékű háza kedden este leégett. A megejtett csendőri nyomozás azt igazolja, hogy a tűz gyújtogatásból keletkezett, eddig azonban a tettest nem sikerült elfogni. A nyomozás folyik.

* **Elgázolás.** Tegnap délután a nagypiaczon *Kelemen Iván h.-k.-pályi* lakos szekerével elgázolt egy gyermeket, aki a kezén és lábán súlyos sérüléseket szenvedett. *Kelemen* elmenekült, azonban elfogták és feljelentették.

* **Elveszett.** Kedden este a főtezán elveszett egy női aranyóra, amelynek fedelében hat keleti gyöngy van. Megtaláló 20 frt jutalomban részesül, ha átadja a rendőrségen megtudható czimen.

A nyolczadik öngyilkosság.

— Saját tudósítónktól —

Október óta ez a nyolczadik öngyilkosság a várban. Mind katona, valamennyit a Mannlicher-puska golyója fosztotta meg ifju életétől és a sötét rém, az öngyilkosság réme egyre ott ólalkodik a hatalmas épület körül, a hol sokkal több a szomorúságra való ok, mint a vigasságra való.

A 37-es gyalogezred egy altisztje az, akitől a mának eseménye hirt ad. Altiszt volt, a műveltebb elemhez tartozott, idevaló fia volt. Nem szenvedett hát annyit, mint az a kicsi faluból ide szakadt, műveletlen, a német kommandóval megbirkózni nem tudó szegény parasztleány, aminőkből a közös gyalogezredeink legtöbbje áll.

Nagyobb okai lehettek hát a szerencsétlennek, mikor egy sötét pillanatban maga ellen fordította a gyilkos fegyvert.

Hogy mi, azt, nem tudja senki bizonyosan, mert hiszen levelet nem hagyott, egy magyarázó sort, vagy betűt sem, semmit.

Csak annyi az egész, hogy *Schiffer Mór* a 37-es gyalogezred 13-ik századába beosztott tizedes tegnap reggel 8 órakor a legénységi szobában szíven lötte magát szolgálati fegyverével és nyomban szörnyet halt. Az öngyilkos katona éppen szabadságot volt néhány napra. Egyébként a fiatal altisztet, aki polgári foglalkozásra nézve kereskedősegéd, a tiszt étközében alkalmazták. Ugy beszélnek, hogy bizonyos pénzekkel nem számolt volna be elég jól; mások meg, hogy egy főhadnagy feljebbvalójától való féltelmében pusztította el magát. Tény az, hogy vége van ennek is, mint a másik 7-nek. Az elhunytat e hó 22-én temetik a helyőrségi kórházból, hová a hullát nyomban az öngyilkosság után elszállították.

IRODALOM.

— **Megjelent a »Mese-Világ«** 14-ik száma. Ennek a számnak határozottan *Hajdu* bácsi adja meg a szennázóját. Ugyan mibe nem fog ez a hajdu bácsi és mi nem sikerül neki ha belefog? Virág szedésről ír most egy kis mesét és ezzel a mesével a legtisztább virágokat szedi, az apró olvasók szívecskéjét ragadja magához. Pompás hódítást tett a »Mese-Világ«, mikor ezt a kemény katonabácsit is munkatársai közé hódította. A lap illusztrációja és egyéb dolgai a megszokott és elismert jók ismét.

EGYESÜLETEK.

A kath. ujságírók egylete. Az *Orszájos Pázmányegyesület* ideiglenes ügyvivő bizottsága a közgyűlés előkészítése végett 1898 április hó 22-én (pénteken) d. u. 5 órakor a *Szent-István Társulat* üléstermében ülést tart. *Hummer Nándor*, id. elnök.

Uj kiházasítási egyesület. Berettyó-Ujluban II. kiházasítási segélyegylet alakult, amelynek alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

A Rabsegélyző egylet közgyűlése. A nagyváradai és biharmegyei rabsegélyző egylet folyó évi április hó 24-ik napján, délelőtt 11 órakor az egyesület helyiségében (kir. törvényszéki fogház épület) tartja évi rendes közgyűlését, amelyen az alapszabályok 12. §-a értelmében az ezen közgyűlésen megjelenő egyleti tagok a közgyűlés tárgya felett, számukra való tekintet nélkül, fognak határozni.

A közgyűlés tárgyai a következők:

1. Az igazgató-választmány s a számvizsgáló bizottság jelentése fölötti határozathozatal.
2. Az alapszabályok 13. §-ának f) pontja értelmében előterjesztendő indítványok tárgyalása.

Nagyvárad, 1898. április 18-án.

Gyalóky Lajos,
egyleti elnök.

ZENE és MŰVESZET.

A »nagyváradai zenekedvelők egyesülete« zenekarának tagjait tisztelettel kérem, hogy a f. hó 28-án a Csarnok nagytermében tartandó hangverseny műsorára felfelt darabok begyakorlása végett a ma esti próbán teljes számban résztvenni méltóztassanak.
Nagyvárad, 1898. április 21.

Réz Mihály s. k.
egyesületi igazgató.

Igazságszolgáltatás.

Egy ajtó becsapás miatt.

A mult esztendőben februárban, mint akkor azt részletesen megírtuk, *Tabura* Jánost fia *Demeter* egy hasáb fával addig verte, míg az eszméletlenül elterült a földön s a sebek következtében *Tabura* János három nap mulva meg is halt.

Érdekes az, hogy mi volt ennek a verekedésnek a kezdő oka, hogy mi indította *Tabura* Demetert arra, hogy édes atyját megtámadja és hogy annyira verje. Nevtiséges kis ok volt az, szinte lihetetlenül hangzik: egy ajtó becsapás okozta az egészet.

Tabura János ugyanis fiával Jánossal régi idő óta ellenséges viszonyban állott, sőt fiát a járásbírósnál fel is jelentette.

Egy nap, a mult év február 17-én, mikor az öreg szobájába ment, amely szoba a fiával szomszédos volt, az öreg az ajtót becsapta, aminek következtében az öreg és a fia között szóváltás keletkezett, majd dulakodtak s mikor mindjobban belejötték a verekedésbe, *Tabura* Demeter apját a meleg kályhához, majd később a földhöz vágta s földön fektében édes atyját egy fahasábbal addig verte, míg az öreg 70 éves ember össze nem esett.

A verekedés azonban nem esendben folyt le s a lármára szerencsétlenségére odament

Rozsa János, aki mikor segíteni akart az öregben, *Tabura* Demeter megtámadott egy vasvillával, amelylyel azután meg is szurta.

Az öreg *Tabura* a seb következtében három nap mulva meghalt és az orvosi vizsgálat 21 sebesülést talált testén, amelyek feltétlenül halálosak voltak.

Taburát ily körülmények között elfogták és szándékos emberölésért és súlyos testisértésért vád alá is helyezték.

A törvényszék ez ügyben még mult év júniusban megtartotta a tárgyalást, amikor is a vádlottat összbüntetésképen két évi fogházra ítélte, amely büntetést a kir. tábla négy esztendőre emelt fel.

Most érkezett le a Curia ítélete ebben az ügyben, amely szerint a Curia a kir. tábla ítéletét mindenekben helybenhagyta.

A vádlott előtt az ítéletet most hirdették meg.

A kuria nem akaszt.

A mult esztendő januárjában vakmerő rablőgyilkosság történt a Népszínház utczában, amelynek egy Galicziából ideszakadt szegény öreg óras *Haas Wolf* Léb esett áldozatul.

Az eset részletei eléggé ismeretesek. *Tanaczkovics* Száva, egy itt csavargó szerbiai katona szökevény kileste, mikor az öreg egyedül maradt az óras boltban s fejszével agyonverte a szerencsétlen öregot. Összekapkodott egy csomó órát, gyűrűt s más értéktárgyat és elutazott a fővárosból Zomborba, hol letartóztatták.

A budapesti kir. törvényszék szándékos emberölés és rablás büntette miatt *Tanaczkovics* Szávát életfogytiglani fegyházra ítélte el, a kir. ítélő tábla megváltoztatta az ítéletet, s gyilkossággal párosult rablás miatt kötél általi halálra ítélte el a gyilkos katonaszökevényt.

Ma került az ügy a kuria III-ik büntető tanácsa elé. Elnök: *Kelemen Mór dr.* Előadó: *Szefert Ede*, tanácsbírák: *Stenreisz István*, *Bibó István*, *Nyert Lajos*, *Szentimrey Jenő*, *Verovác Gyula*, jegyző: *Csopey Dénes*.

A büntető tanács elnöke hosszú tanácskozás után kihirdette a kuria ítéletét, mely mindkét alsó bírósági ítéletet megváltoztatja s *Tanaczkovics* Szávát gyilkossággal párosult rablás büntette miatt életfogytiglani fegyházra ítélte el. Enyhítő körülménynek büntetlen előéletét, töredelmesen vallomását és sanyaru helyzetét tudja be a kuria.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ARANY CSEREBOGÁR.

Irta: *Poe Edgar*. Fordította: *Vaday József*.

— Hivattam Önt — mondá önérzetesen *Legrand*, — hogy legyen jelen a fontos ügy kivitelénél, mely a sors fordulatát jelzi, hogy tanácsoljon és lássa meg, hogy a cserebogár . . .

— Kedves barátom! — szakítottam félbe, — Ön bizonyára rosszul van és legjobb lesz, ha lefekszik, aztán . . .

— Tapintsa üteremet — felelt ő.

Megtettem. Semmi jelét a láznak nem konstatálhattam, — de hiszen beteg lehet valaki a nélkül is. Ajánlottam, hogy küldjünk orvosot. Elutasította. E helyett kért, hogy kísérem el egy kirándulásra a halmok közé; egy titokteljes éjjeli kirándulásra, melynek kivitelénél csakis bennem helyezi bizalmát; ez egy egész éjszakára kiterjedne s csakis napfelkölte felé térnék vissza.

Ez a rögeszme oly különösnek tűnt fel előttem, hogy azon feltétel mellett, miszerint visszatértünk után feledni fogja a cserebogarat és tanácsaimat követni fogja, — megígértem, hogy elkisérem.

Négy óra tájban *Legrand*, *Jupiter*, a kutya és én, négyen utrakeltünk. *Jupiter* vitte a kasszát és kapákat. Neki sem volt nagyobb kedve a kiránduláshoz, mint nekem, amit nyilván észre lehetett venni, mikor az »átkozott cserebogarat« emlegette. Ezt magát *Legrand* hozta, titokteljes arccal fogatván körül olykor a madzagnál fogva, melyre kötve volt. Szegény barátom! Fájó szívből kellett minden jeltől konstatálnom, hogy elméje megzavarodott. Az uta-

zás célját, vagy okát egyáltalában nem akarta előttem fölfedezni; erre nézve minden felvilágosítást megtagadott.

A sziget sarkánál átevezünk a szoroson és a kontinens egyik legelhagyottabb, vad tájára értünk, melyet talán emberi láb sohasem taposott. Legrand minden habozás nélkül vezette a csapatot. Mintegy két órai út után, naplemente tájban még mostohább vidékre értünk. Valami őserdővel fedett fensík volt ez, melynek talajából itt-ott szikladarabok meredtek ki s mely egész valami gyászos, sötét ünnepélyes kinézéssel bírt.

Itt már a kasza nélkül aligha tudunk volna tovább hatolni. Jupiter előre rendeltetett és az uttoró szerepét vitte mindaddig míg egy óriási tulipánfához jutottunk.

Itt Legrand azon kérdéssel fordult hozzá, hogy vajjon fel tudna-e mászni erre a nagy fára?

Némi habozás után a szegény néger, megkerülve a roppant törzset, így szólt:

— Igen massa! Nincs olyan fa, melyre Jupiter fel ne tudna mászni.

— Akkor rajta, fölfelé! parancsolá Legrand.

— Meddig kell mennem massa?

— Csak kapaszkodj fel a törzsre, majd megmondom, minő utat kövess, — azonban ime vidd ezt a cserebogarat is.

— Az aranycserebogarat! jajdult föl elképedve a néger. Akármilyen legyek, ha csak érintem is valaha!

— Hogyan Jupiter?! — kiáltá Legrand. Egy kis döglött rovart félsz érinteni? Nesze csak és fogd ennél a madzagnál fogva, vagy úgy fogd, amint akarod, csak vidd magaddal, különben ezzel az ásóval váglak agyon ebben a pillanatban.

Megriadva a fenyegetéstől Jupiter a madzagnál fogva magára kötötte a bogarat és keserves panaszok közt fölfelé indult.

A tulipánfa fiatal korában egészen sima héju, de később a héj elfoszlanysodik és selymes lesz. A fölhatolás tehát nem könnyű dolog volt. A néger amint töle telt, átkarolta a roppant törzset és nagy nehezen följutott az első szétágazásig, mely mintegy 60—70 lábnyi magasságban lehetett a talajtól.

(Foly.köv.)

TÁVIRATOK.

A dán trónörökös-pár utazása.

Budapest, ápril 20. (Saját tud. táv.) A dán trónörökös-pár délután Milánóba utazik, ahol egy napig marad s aztán fiok eljegyzésére Káneába utazik.

Áthelyezett ezredes.

Budapest, április 20. (Saját tud. táv.) Ferencz Nándor törzskarába osztják be Rónai Horváth Jenő ezredet, hogy a honvédség viszonyaival is megismerkedjék.

Elítelt lázongó szoczialisták.

Nyiregyháza, április 20. (Saját tud. táv.) Az ősszel Kis-Létán, Szabolcsmegyében a szoczialisták kiszabadítani akarták társaikat és lázítottak. A csendőrség szétverte őket. Ma volt ez ügyben Nyiregyháza a tárgyalás s 48 vádlottat 3—6 heti fogházra ítéltek.

Tűz a bécsi börzén.

Bécs, ápril 20. (Saját tud. távirata.) Ma éjjel a börzén tűz ütött ki. Az üzleteket egyelőre egy mellékteremben kötik.

A dervisek újabb veresége.

Budapest, ápril 20. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: Mint a »Daily Telegraph« tegnapi kelettel Assuanból jelenti, a Sendiből Dakalába visszatért ágyúnaszád legénysége azt a hirt hozta, hogy Elalial b közelében Mahmud menekülő

hadserege egy részével ütközet volt. Állítólag 200 dervis megöletett és 70 fogásba esett.

A kubai-ügy.

Budapest, április 20. (Saj. tud. táv.) Madridból táviratozzák: Woodford a spanyol kormánytól visszakérte a megbízólevelét és elutazott. A pályaudvarnál a szoczialisták és a rendőrség közt véres verekezés történt. Több súlyosan megsebesült; többeket a lovasrendőrök elgázzoltak.

Budapest, ápril 20. (Saj. tud. táv.) Washingtonból sürgönyzik: Mac Kinley elnök holnap reggel fogja aláírni a határozatokat és az ultimatumot.

Budapest, április 20. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A kamarák többségi pártjai délután 5 órakor gyűlést tartottak a szenátus üléstermében. Sagasta miniszterelnök beszédet mondott, amelyben így szólt: A pillanat oly komoly, a körülmények oly szokatlanok, hogy tettekre és nem szavakra, cselekedetekre és nem beszédekre van szükség, hogy a mostani konfliktussal szembe szállhassunk. Megpróbálták gyalázatos rágalommal mocskolni be Spanyolország dicsőséges történelmét. A spanyol kormányok megtettek minden lehetőt, hogy elkerüljék a háborút, a melyet most provokálnak; megtettek mindent, a mit Spanyolország becsülete és területi épsége megenged.

Legutóbb a pápa és a nagyhatalmak kérelmének engedett Spanyolország. Most azonban Spanyolország becsületében akarnak gázolni és birtokát veszélyeztetni, a mit Spanyolország sohasem tűrhet. (Élénk tetszés.) Most nincs itt az ideje annak, hogy parlamenti programot adjunk. Fogjon most kezét minden spanyol, amint azt apáink tették, valahányszor támadást intéztek területünk ellen. A mostani merénylet a leggaládabb, a mely képzelhető. (Tetszés.) A miniszterelnök a kamarák sürgős összeülését ajánlja, hogy megkapja a kormány és a nemzet az eszközöket az ország szent érdekeinek megvédésére. Spanyolországtól nem fogunk büntetlenül elvenni egy talpalatnyi földet sem és Spanyolország nem fogja kalmárkodás tárgyává tenni semmiféle területét. (Viharos tetszés.)

KÖZGAZDASÁG.

Hogy javítsuk meg tavasszal a fejlődésében hátramaradt búzát?

Cserben hagy bennünket néha az a régi közmondás, hogy: »ki mint vet úgy arat.« Ezen meggyőződést szereztem magamnak két évvel ezelőtt, akkor, midőn búzavetésem kasza alá került. Eleget tettem mindama követelményeknek, melyektől a jóaratás sikere függ, s ennek dacára oly rossz aratásom volt, minőre már régen emlékezem. Mi volt az oka? Búza termésre egy száraz ősz következett, elanyira, hogy a megbokrosodásról szó alig lehetett; majd beálltak a nagy hidegek, melyek vetésemet jó darabig hótakaró nélkül találták, mikor pedig ez is megérkezett, volt belőle annyi, hogy két tére is elegendő lett volna. Mi sem természetesebb, mint az, hogy az időjárási viszonyok ily kedvezőtlen alakulása következtében buzatáblám a legsiralmasabb képet mutatták.

Az elmúlt évben a kalamitások ismétlődésén, szomszédaim azt tanácsolták, hogy szán-

tassam ki búzavetéseimet, s vessék tavaszit helyébe, nehogy újból hiába állitassam a búzába. A tanácsot kezdetben hajlandó voltam követni, de utóbb azon gondolatra jöttem, hogy egy jó boronálással s egy kis műtrágya használatával segítsek bajomon.

A gondolatot tett és a reményt siker követte. Április hó első napjaiban chilisalétromot vásároltam s abból a kötöttebb minőségű, de elég jó erőben levő agyagtalajra katasztrális holdonként 40 kgot elszórtam, elsórást után jó nehéz fogas boronákat állittattam be s azokat a sorok irányában kétszer megjáratam. A munka befejeztével vetésemen végig tekintve, eleinte attól tartottam, hogy a fogas borona az egészséget tönkre tette, mert zöld levél alig látszott. Egy áldásos eső után azonban csakhamar megváltozott vetésem kinézése. Az erősen indult s néhány hét múlva oly szép fejlődést mutatott, hogy szomszédaim csodálkozására jártak.

Érdekesnek tartom felemlíteni, hogy ugyanekkor egy másik buzatáblámat tavasszal ápolás nélkül hagytam; s míg az előbbiről holdonként 13 hektolitert arattam, addig az utóbbin a gyomok nagymennyiségben föllépte s a fogosolás és műtrágyázás hiánya miatt természetesen csak 11 hektoliter volt.

A fentiekben vázolt eredmény készített arra, hogy a fejlődésben elmaradott ősi buza vetések hasonló megjavítását gazdatársaim figyelmébe ajánljam. Egy dologra figyelmeztetem azonban még a gazdákat s ez az, hogy az elszórt műtrágyát okvetlenül boronálják alá s a boronálásnál ne kimélik a vetést. A könnyű boronának feltett alkalmazása mit sem ér, az kárba veszett munka, mert nemcsak a gyomokat ki nem irtja, de a talaj felszínének megkérgesedett, megcserepesedett rétegét sem porhanyítja meg. Búza táblám lejtősebb része, illetve domboldal helye szolgáltatott nekem erre nézve példát, amennyiben e helyeken a vetés sokkal silányabb maradt.

A fogasboronának jól a talajba kell hatolni, mert csak az esetben teszi azt porhanyóvá s ekkor pusztítja ki a gyomokat.

TŐZSDE.

— A Tiszántúlc eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru búzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, április 20.

Búza őszre	— — — — —	9.95
Búza tavaszra	— — — — —	13.04
Tengeri	— — — — —	550
Rozs őszre	— — — — —	8.95
Zab őszre	— — — — —	7.45

Bécs, április 20.

Az irányzat szilárd.	
Oszt. hitel	851.87
Magyar hitel	372 1/2
Allamvasut	341 1/2
Birodalmi márka	58.91

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és ércikőtőzsdén 1898 április 20-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	121.80
Magyar aranyjárdék	— — — — —	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	100.45
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	97.50
Italmézési jog megváltási kötvény	— — — — —	100.60
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — — —	97.50
Magyar nyemény sörjegy-kölcsön	— — — — —	160.50
Tiszaháti-nyemény és szegedi sörjegy kölcsön	— — — — —	140.—
Oszt. járdék papírban	— — — — —	101.66
Oszt. járdék ezüstben	— — — — —	101.75
Oszt. járdék aranyban	— — — — —	121.53
Oszt. borona járdék	— — — — —	101.76
1860. Oszt. államsorsjegyek	— — — — —	143.25
Oszt. magyar bank részvény	— — — — —	920.—
Magyar hitelbank részvény	— — — — —	3 5.25
Oszt. k. utelintézet részvény	— — — — —	355.—
F. is vista	— — — — —	344.50
20 márkás arany	— — — — —	951.—
Német birod. lmi márka	— — — — —	58.75
London vista	— — — — —	120.45
Páris vista	— — — — —	47.70
20 márkás arany	— — — — —	11.74

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

